

ประเด็นความโปร่งใส : ปตท. ทำธุรกิจจริงหรือ

• ไม่เป็นความจริง ดังนี้

— การที่กล่าวอ้างว่าโรงกลั่นมีมูลค่าการลงทุนนับแสนล้านแต่ตีมูลค่าแค่บาทเดียวนั้น ความจริงแล้ว ปตท. เข้าไปซื้อหุ้นบริษัท Shell เนื่องจากรัฐบาลไม่ต้องการให้โรงกลั่นตกอยู่ในมือต่างชาติ โดยซื้อในราคา 5 ล้านเหรียญฯ แต่ ปตท. ต้องแบกรับหนี้สินของ Shell ไปอีกจำนวนถึง 1,335 ล้านเหรียญฯ หรือคิดเป็นมูลค่ามากกว่า 41,000 ล้านบาท หลังจากนั้น ปตท. ได้บริหารงานจนสามารถชำระหนี้ได้และผลประกอบการดีขึ้น มีกำไร และได้เป็น Asset ของประเทศ ทำให้มีความมั่นคงทางด้านพลังงานมากยิ่งขึ้น

— การคืนท่อก๊าซฯ : ศาลปกครองสูงสุดได้พิพากษาเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2551 ว่า ปตท. ได้คืนท่อก๊าซครบถ้วนตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้น ปตท. ได้เช่าท่อก๊าซจากกรมธนารักษ์ ดังนั้นระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติในปัจจุบัน ประกอบด้วยระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่เป็นทรัพย์สินของ ปตท. และ ระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติตามสัญญาเช่ากับกรมธนารักษ์

— การคำนวณราคาก๊าซธรรมชาติและอัตราค่าบริการส่งก๊าซธรรมชาติ (ค่าผ่านท่อ) กำหนดโดยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ปตท. เป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐเท่านั้น

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2516 ที่ประเทศไทยมีการขุดพบก๊าซฯ ในอ่าวไทย รัฐบาลได้ขอให้เอกชนมาลงทุนสร้างระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ แต่ไม่มีเอกชนรายใดสนใจลงทุนเนื่องจากต้องใช้งบลงทุนสูงและมีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของปริมาณก๊าซฯ รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้ ปตท. เข้าไปลงทุน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา จนถึงปัจจุบัน ระบบท่อส่งก๊าซฯ ในประเทศมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 4,056 กิโลเมตร โดยได้ใช้งบลงทุนไปเป็นจำนวนมากกว่า 200,000 ล้านบาท

— ปัจจุบันรัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนสร้างระบบท่อส่งก๊าซฯ ได้อย่างเสรี โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ประเด็นการผูกขาด : ปตท. ผูกขาดจริงหรือ

• ไม่เป็นความจริง ดังนี้

— ปตท. ไม่ได้ผูกขาดธุรกิจพลังงาน ปตท. เป็นผู้ปฏิบัติภายใต้นโยบายรัฐเป็นหลัก เช่นเดียวกับบริษัทน้ำมันอื่นๆ อาทิ เชลล์ เอสโซ่ คาลเท็กซ์ ฯลฯ

ธุรกิจต้นน้ำ

— ธุรกิจสำรวจและผลิต มีผู้ประกอบการหลายราย ซึ่ง ปตท.สผ. เป็นเพียงบริษัทหนึ่งในนั้น โดยมีส่วนแบ่งการผลิตคิดเป็นประมาณ 27 % ของปริมาณผลิตทั้งหมดในประเทศ

ธุรกิจการกลั่น

— ปตท. มิได้มีการผูกขาดแต่อย่างใด โดย ปตท. ถือหุ้นในโรงกลั่นจำนวน 5 แห่ง จากทั้งหมด 7 แห่ง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนการกลั่นเพียง 36% ของกำลังการกลั่นทั้งประเทศ

— การเข้าถือหุ้นในโรงกลั่นของ ปตท. เป็นไปตามนโยบายรัฐที่ต้องการสร้างเสถียรภาพด้านพลังงาน เช่น โรงกลั่นน้ำมันระยอง (ควมรวมเป็น PTTGC ในปัจจุบัน) เผชิญภาวะขาดทุนสะสมและขาดสภาพคล่อง

อย่างมากในปี 2540 ทำให้บริษัท Shell ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในขณะนั้นตัดสินใจเลิกประกอบธุรกิจในเมืองไทย รัฐบาลจึงมอบหมายให้ ปตท. เข้าซื้อหุ้นทั้งหมดจาก Shell และ โรงกลั่น IRPC (TPI เดิม) ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตอย่างหนักจนต้องใช้เวลาการปรับโครงสร้างหนี้อยู่นาน จนในที่สุดรัฐบาลมอบหมายให้ ปตท. เข้าไปถือหุ้นทำให้ไม่ต้องล้มละลายหรือตกเป็นของต่างชาติ โรงกลั่น SPRC ซึ่งเป็นโรงกลั่นที่ตั้งขึ้นโดยบริษัทต่างชาติ รัฐบาลจึงให้ ปตท. เข้าถือหุ้นด้วยเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการกำกับดูแลการกลั่นน้ำมัน เพื่อสนองความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในระยะยาว

— การกำหนดราคาของธุรกิจการกลั่นเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติตามหลักการของการแข่งขันเสรีตามกลไกตลาดและสภาพการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานรัฐกำกับดูแล (สนพ.) ปตท. หรือโรงกลั่นไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับอย่างไม่เป็นธรรมกับลูกค้าในการซื้อน้ำมัน ผู้ค้าน้ำมันจะเลือกซื้อน้ำมันจากโรงกลั่นใดก็ได้ อย่างเสรีรวมทั้งการนำเข้า

— ปตท. เป็นเพียงผู้ถือหุ้นรายหนึ่งและผู้ซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่น การดำเนินนโยบายใดๆ ของบริษัท โรงกลั่นน้ำมันแต่ละแห่งจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริษัทและการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท โรงกลั่นน้ำมันเหล่านั้นเอง อีกทั้งโรงกลั่น 4 ใน 5 โรงกลั่นที่ ปตท. ถือหุ้นนั้น เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีประชาชนและนักลงทุนถือหุ้นที่เหลื่อระหว่างร้อยละ 50.9 ถึง 72.78 สำหรับโรงกลั่นอีก 1 โรงคือ SPRC มีบริษัท Chevron เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ร้อยละ 64 นอกจากนี้ยังมีโรงกลั่น ESSO อีก 1 แห่งที่ ปตท. ไม่ได้เข้าไปถือหุ้นใดๆ เลย

ธุรกิจการจำหน่าย

— ปตท. เป็นเพียงหนึ่งในผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงตามมาตรา 7 จากจำนวนผู้ค้าทั้งสิ้น 41 ราย โดยมีส่วนแบ่งการตลาดเพียง 37% และการกำหนดราคาน้ำมันจะมีหน่วยงานรัฐเป็นผู้ดูแลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

— อย่างไรก็ตามการเป็นผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ทำให้ ปตท. สามารถผลักดันให้มีการลดราคาน้ำมันขายปลีกเร็วขึ้น ในขณะที่ราคาน้ำมันตลาดโลกลดลง และชะลอการปรับราคาให้ช้าลงได้ระยะหนึ่ง ในขณะที่ราคาน้ำมันโลกปรับตัวสูงขึ้น ทั้งนี้ตลอดปี 2556 ที่ผ่านมา ปตท. ได้ชะลอการปรับราคาช้ากว่าผู้ค้าอื่นๆ ในกลุ่มน้ำมันเบนซินช้ากว่าเป็นจำนวน 19 ครั้ง กลุ่มดีเซลจำนวน 11 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าลดผลกระทบจากการปรับราคาน้ำมันช้ากว่ารายอื่น ประมาณ 474 ล้านบาท

ข้อมูลสนับสนุน สก๊อปที่ 2 (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ)

— การกำหนดราคาน้ำมัน ณ โรงกลั่นของไทยได้ใช้เกณฑ์อ้างอิงราคาน้ำมันสำเร็จรูปที่ซื้อขายกันในตลาดโลกซึ่งตั้งอยู่ที่สิงคโปร์ เหมือนกับลักษณะเดียวกับการซื้อขายอุปโภคบริโภคอื่น ๆ เช่น การอ้างอิงราคาซื้อขายดอกไม้ ที่ปากคลองตลาด ราคาผลไม้ที่ตลาดไท หรือการอ้างอิงราคาข้าวที่ทำข้าวก๋านันทรังเป็นต้น เนื่องจากสิงคโปร์เป็นตลาดการส่งออกน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย และอยู่ใกล้ประเทศไทยมากที่สุด ดังนั้น ต้นทุนในการนำเข้า จึงเป็นต้นทุนที่ถูกที่สุดที่โรงกลั่นไทยต้องแข่งขันด้วย หากราคาน้ำมันสำเร็จรูปหน้าโรงกลั่นของไทยไม่ได้อ้างอิงตลาดสิงคโปร์ จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในการผลิตและการจัดหาของประเทศ เพราะหากไทยกำหนดราคาน้ำมันเอง เมื่อใดที่ราคาในประเทศต่ำกว่าราคาที่ตลาดสิงคโปร์จะทำให้โรงกลั่นนำน้ำมันส่งออกไปขาย เพราะจะได้ราคาสูงกว่า อาจทำให้เกิดการขาดแคลน

น้ำมันในประเทศได้ และเมื่อใดที่ราคาในประเทศสูงกว่าสิงคโปร์ บริษัทน้ำมันก็ต้องอยากรนำเข้าจากตลาดสิงคโปร์และไม่ซื้อจากโรงกลั่นในประเทศ ซึ่งทั้ง 2 กรณีในที่สุดแล้วราคาก็จะกลับสู่จุดสมดุล ซึ่งเป็นไปตามกลไกตลาด โดยราคาน้ำมันสำเร็จรูปของไทยไม่ได้ขึ้นกับแหล่งวัตถุดิบที่นำมากลั่นแต่อย่างใด โดยประเทศไทยต้องนำเข้าน้ำมันดิบมากกว่าร้อยละ 80

— โครงสร้างราคาขายปลีกน้ำมัน จะประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลักคือ ราคาน้ำมัน ค่าการตลาด และภาษีกับกองทุนฯ ที่รัฐเป็นคนจัดเก็บ ซึ่งส่วนที่ 3 นั้นมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ซึ่งหากรัฐไม่เก็บภาษีและกองทุนฯ ส่วนนี้ ราคาน้ำมันย่อมลดลง แต่รัฐก็จะขาดรายได้เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ

— ประเด็นข้อสงสัยที่กล่าวว่า ค่าการตลาดบ้านเราอยู่ที่ 3-4 บาท/ลิตร ซึ่งสูงกว่าบางประเทศเป็นเท่าตัวนั้น ในส่วนของ ปตท. ค่าการตลาดเฉลี่ยของปี 2556 แค่เพียง 1.41 บาท/ลิตร และเงินส่วนนี้ยังไม่ใช้กำไรจากการขายน้ำมัน เพราะต้องนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอีกด้วย และยังต้องไปแบ่งกันระหว่างบริษัทผู้ค้าน้ำมันและเจ้าของสถานีบริการ

— กำไร ปตท. ยังต่ำมากเมื่อเทียบกับบริษัทน้ำมันระดับโลก ซึ่งกำไร ปตท. นำส่งรัฐตั้งแต่การแปรรูปปี 2544 – 2555 เป็นมูลค่าถึง 523,687 ล้านบาท เพื่อนำไปพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทั่วประเทศ และนำไปลงทุนสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ และดำเนินโครงการเพื่อสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ โครงการศูนย์ศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี โครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนวิทยาศาสตร์กลุ่ม ปตท. พื้นที่ภาคตะวันออก ฯลฯ เพื่อลูกหลานไทยในอนาคต

— ปตท. ในปัจจุบันเป็นบริษัทพลังงานที่ดำเนินงานตามนโยบายรัฐ และถูกกำกับ ดูแลอย่างเข้มข้น ทั้งในฐานะรัฐวิสาหกิจและบริษัทมหาชน จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ปปช. และ กสท. เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินงานของ ปตท. จึงเป็นไปอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้

— ก่อนที่จะมีการปฏิรูปพลังงาน เราควรปฏิรูปความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องพลังงาน เพื่อให้การปฏิรูปพลังงานเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถหาข้อมูลได้จาก 3 ช่องทางดังนี้ www.pttplc.com, www.pttep.com, และ Facebook PTT news
